

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe an an 5 fl.—cr. pe 1/2 an 3 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe an an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

La ziua sfântului Andreiu.

Ziua sfântului Andreiu ne revocă în memorie o luptă și greutățile unei lupte seculare a bisericii și poporului român pentru reactivarea vechei noastre Metropolii și pentru reintroducerea vieții constituționale în biserică. Ne sânt scumpe și de mare preț ambe aceste însemnate rezultate, prin cari s'au realizat o îndreptățită dorință a bisericii și neamului românesc. Și fiind aceste rezultate atât de strâns legate de viața și activitatea fericitului **Metropolit Andreiu Șaguna**, ne-am deprins de un pătrar de veac încôce a da acestei zile o deosebită importanță, prin faptul, că ținem în viață memorie viața și activitatea neobositului prelat al bisericii române.

Este instructivă și educativă viața fericitului **Metropolit** atât din punctul de vedere al mănósei sale activități, ca preot și Arhiepiscop, ca scriitoriu bisericesc și ca om politic, dar mai cu seamă din motivul, că dinsul prin toate actele sale dă în un mod nimerit espressionu modului de gândire și acțiune, cuprins în vechia programă și liniă de conduită a bisericii și neamului românesc: de a-și fauri viața și viitorul prin o nimerită punere în aplicare a principiilor creștinismului și prin alipirea față de biserică strămoșească.

Însuflețit și inspirat de viața ideală creștină, factorul puternic, prin carele poporul românesc si-a susținut nealterată individualitatea în decursul veacurilor, fericitul prelat al bisericii române prin tot actele sale a stărut, și a lucrat la întărirea și ridicarea bisericii cu scopul ca ridicând biserică să-ntărească și să contribuie la alimentarea și potențarea acestei vieți ideale creștinești.

Acastă tendință, ce o vedem exprimându se în toate actele sale, este pentru noi generațiunea de astăzi și pentru cei ce vor urma, un moment de deosebită valoare. Luptăm astăzi noi, și luptă astăzi toate confesiunile creștine cu multe curente anti-creștinesci și cu materialismul, provocat și alimentat între popor de numite-le curente. Și semne avem, că aceste nefericite curente se încercă a-și face loc și în societatea noastră, cu vadita tendință de a înstreina poporul nostru de viața sa ideală creștină moscenită și învățată dela fericirii nostri bătrâni.

În fața acestei tendențe scump ne este fără îndoielă ori ce moment, carele ne revocă în memorie viața și faptele **Metropolitului Andreiu**, carele cu o dibăcie și o prevedere pre veacuri înainte a știut să-lege istoria noastră mai nouă și cea contemporană de istoria trecutului nostru în școlă, în biserică și în viață.

În școlă **Metropolitul Șaguna** urmăresce tendința inițiată prin sinodul intrunit la 1675, sub conducerea fericitului **Metropolit Sava Brancovici**, carele dispune:

„pentru ca să-se mai întărească și pruncii ne fiind în școlă (adecă neavând școlele noastre proprii) urde să-și învețe, — tot creștinul să-și aducă pruncii la biserică; și popa, după ce va isprăvi slujba bisericii, să facă seire, cumcă să strângă pruncii în biserică, să-i învețe;“

și astfel lucră din toate puterile la dezvoltarea și înaintarea învățământului confesional în școlele noastre, cu scopul, ca tinerimea să-se crească în principiile bisericii noastre, în datinele religioase și în buna cu-

viință creștină, pre care poporul nostru s'a deprins din bătrâni a pune un pond atât de mare.

În biserică Metropolitul Șaguna lucrăză la în-tărirea ortodocsiei ca preot și Archieru și ca scriitoriu prin retipărirea cărților bisericesci și prin scrierile sale teologice, de sigur în prevederea, și cu calculul, ca biserica să pótă face cu succes față tuturor greutăților, ce pot să urmeze.

Șaguna judeca cu o rară prevedere și pătrundere asupra tuturor cestiunilor, cari privesc viața și dezvoltarea ulterioară a bisericii. Acéstă prevedere și judecată obiectivă este propriaminte momentul, carele dă Metropolitului Șaguna mărimea, la carea s'a ridicat deja în istoria bisericii noastre.

Momentul, de carele vorbim, prevederea și judecata obiectivă în afacerile vieții publice, este forța principală în dezvoltarea istorică a popórelor, pentru că pre acéstă prevedere și judecată obiectivă se bazează dezvoltarea morală, viața și viitoriul. Acest moment îl vedem manifestându-se în toate acțiunile fericitului Metropolit și are neapărat o însemnată parte educativă, pentru-că întrênsul se oglindéză una din cele mai frumoșe inclinări firești ale poporului nostru. La români, ca póte ea la nici un alt popor din lume au avut în trecut o influință decizătoare datinele religioșe. Aceste datine „sante“ au fost totdeauna în decursul veacurilor, și judecata și prevederea s'a manifestat totdeauna în ținerea cu vigóre la datinele religioșe. Ținerea datinelor religioșe poporul nostru o-a privit totdeauna de un act de bună rânduie și de bună cuviință creștină. Ce se cuvine să facem, seau nu se cuvine, a fost în trecut în familiă, în economiă și în toate lucrurile românului cea mai înaltă poruncă; ér că un lucru se cuvine să-l facem s'a judecat totdeauna după învățăturile evangheliei și bisericii. Și astfel bună cuviință, de carea a fost și este condus poporul nostru nu este nici lucru de conveniune, seau de etichetă, pre carea o fac, și o schimbă ómenii după vremuri și împrejurări, ci este eflucul legilor și învățăturilor divine ale evangheliei. Și deci prin ținerea sa la datini și prin acestea la bună cuviință creștină, poporul nostru a fost ferit de greșeli în judecată, și condus a judeca nimerit asupra tuturor lucrurilor și împrejurărilor. În acéstă bună cuviință creștină se reasumă, și să pune în aplicare principiul evangelic, carele pretinde de la noi, ca să prețuim totul după adevărata valóre, ce o are și representéză ér o abatere dela acest mod de judecată constitue

neapărat abatere dela vechia noastră liniă de conduită și o slăbire a vieții ideale creștinesci, forța și puterea de viață a bisericii și poporului nostru în zilele de tristă aducere aminte ale bisericii și poporului nostru.

Ne este scumpă și de mare preț acéstă ideală viață creștină. Chiar pentru acéstă ne sânt binevenite momentele, în cari ni-se dă ocașiune, să intuim faptele și virtuțile bărbaților noștrii de valóre, mai cu seamă astăzi, când în urma curentelor anti-creștinesci, — ținlic se lucrăză în un mod regretabil din o parte la slăbirea datinelor și sântelor așezăminte ale bisericii și poporului nostru.

Astfelu este deprins poporul nostru din bătrâni, să privescă de o trebuință sufletescă a sa, a da fiecui cinstea, ce i-se cuvine, până când este în viață și ași aduce aminte cu totă pietatea de ómenii de valóre, trecuți din acéstă viață. Acéstă deprindere are rădăcini adênci în trecut. Era în Roma vechiă cea mai frumoșă calitate cetățenescă a cinsti pre ómenii de valóre până când erau în viață, și-a-le păstra acest cult și după mórte.

La romanii vechi era pretensiune de viață, ca la sêrbători mari când romanii steteau la masă, să cânte versuri și imne, prin cari se celebrau faptele frumoșe ale părinților și înaintașilor trecuți din acéstă viață spre a escita în tineri tendința de a-i imita. Acéstă pretensiune de viață a dat nascere în sinul poporului nostru legendelor, în cari poporul cântă virtuțile și faptele bărbaților mari din trecut. Acestei pretensiuni psihice a vieții românului îi-dă espressione biserica în datinele, rugăciunile și așezămintele rituale instituite pentru cei rëposați.

Pretensiune a vieții noastre psihice este deci faptul, ca la anumite zile ale anului să-ne revocăm în memoriă viața și virtuțile creștinesci ale băbăților de valóre din trecutul nostru, — cu scop ca să ne însuflețim pentru fapte și virtuți creștinesci, și să scim judeca cu totă obiectivitatea asupra celor ce vedem, că se întêmplă astăzi. În punctul acesta așa credem, că este la loc, să amintim, că metropolitul Șaguna în timpul cât a fost în viață a avut și dênșul să înfrunte un curent, carele fie că nu la înțeles, fie din alte motive, s'a încercat pe căi piedise a slăbi valórea și prețul faptelor și activității sale prin vorbe și însinuări nesocotite. Acele vorbe s'au trecut, și autorii lor s'au vedit de ceea-ce au fost, ér faptele fericitului prelat au rëmas și rëmân pururia de ceea-ce sunt, fapte de valóre neperitoare.

Este instructivă această împrejurare pentru-că ea dă impuls la fapte și virtuți și fac pe fie-cine să înfrunte cu demnitate tirănia de vorbe, ce adese-ori se ncearcă a detrage din meritul faptelor de valoare.

Privind din punctele de vedere amintite viața și faptele fereciturului prelat, ni se înfățișază astăzi și tot-dauna ca un puternic factor și îndemn pentru ridicarea și potențarea vieții ideale creștinești a poporului nostru.

Predică despre post.

„In timp potrivit te-am ascultat, și în ziua mântuirii te-am ajutat, etă, acum este timp potrivit, etă, acum este ziua mântuirii“. II. Corinteni c. 6, 2.

Deși în toate zilele ne putem întorče dela păcatele noastre, deși fiecare și de întorcere e timp bineprimit înaintea lui D-șeu; totuși cuvintele citate a-le apostolului Pavel mi-se par a-se puté aplica mai bine la zilele sfinte ce ne stau înainte. — Ne aflăm iubitorilor creștini în postul nasterii Domnului aședat de s. maică biserică cu scopul, ca în aceste zile, ferindu-ne de ori-ce felu de petreceri și desfătări lumești, prin post, prin rugăciuni prin practicarea a totfelu de fapte bune, prin mărturisire, pocăință și cuminecare, să ne gătim trupul și sufletul la măręta sęrbătore a nasterii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos, ca astfelu sosindu-ne odată și nouă ceasul morții să înviem ęrăși cu Christos spre o viață nouă mai bună, mai fericită, spre viața vecinică.

Un mijloc puternic de pocăință este iub. creștini postul. Astăzi voiesc să vă vorbesc despre post și folosul lui, îndemnându-vę la sfintirea și ținerea lui adevărată. Postul iub. creșt. este o restrângere sau o înfrânare în męcări și bęturi, și dela totfelu de petreceri, spre a ne reculege sufleteșce, moralmente și trupeșce. — Precum bolnavul trebuie să se reție dela unele męcări și bęturi, dacă voiesce să se vindece trupeșce, așa și creștinul adevărat în unele timpuri a-le anului trebuie să se înfrăneze și să se reție dela męcări, bęturi și unele deprinderi rele, dacă voiesce curățire de păcate, însănătoșare sufletescă, și viață vecinică și fericită. — Postul iub. creșt., e cel mai bun mijloc, spre a ne apropia de D-șeu, spre a cugeta la cele cerești, și spre a ne face vrednici de toate darurile cele înalte spirituale, și chiar de cel- vramelnice.

Dintru început apropiându-se diavolul în chip de șerpe de protopărinții nostri în grădina raiului le grăi lor: „In care și veți męcă dintrinsul, — adecă din pom — se vor deschide ochii vostri, și veți fi ca D-șeu, cunoscând binele și rēul, 1) Eva se lăsă înșe.ată de șerpe

și Adam de Eva, gustară din pom și li-se deschise ochii, nu a cunōce însă binele și rēul ca D-șeu, ci a vede ticăloșia adencă în carea i-a aruncat călcarea porunci lui D-șeu. — Perdură darul lui D-șeu. porniră patimele cele rele în trupul lor, fură scoși din raiu și osęndiți, ca în sudōrea feței lor să-și căștigel pânea cea de toate zilele și trebui se guste și ei mōrtea isvorită din păcat. — Toți au păcătuit iub. creșt. în Adam, toți furăm pedepsți cu Adam. Dar precum trupul săturat ne-a făcut vinovați męcării lui D-șeu, așa trupul flămândit pōte să ne mijlocescă ertarea lui prin care am vătămât pre D-șeu; prin post ne putem începă cu dęnsul, prin męcăre am perdat raiul, prin post ęră 'l putem căștiga. — Trupul a păcătuit, și a adus mōrtea în lume, trupul să se pedepsescă, ca să ajungem ęră la viață. — Postul reține trupul dela patimi scutindu-ne astfelu de multe rele. — Postul ne ajută spre multe lucruri bune și plăcute lui D-șeu și folositoare nouă însine. Chiar în Testamentul vechiu încă aflăm urme de întrebuintarea și ținerea postului; așa Moisi a postit 40 de zile când a primit cele 10 porunci. Estira prin rugăciuni și post a męcuit neamul sęu de mōrte: Iudita cu post și rugăciuni a biruit pre Holoferne, scăpęnd astfelu cetatea Betulia. — Cu post a intrat Daniil în grōpa leilor și a umblat printre ei, ca printre (neșce) oi. — Cu post a intrat cei trei tineri în cuptoriul de foc din Vavilon. — S. Ioan Botezătorul nea dat un exemplu fōrte rar de înfrânare și reținere de toate. — Țr în T. nou Domnul și Mântuitorul Isus Christos înainte de începerea activității sale a postit 40 de zile și 40 de nopți, prin ce a biruit ispita diabolescă, a înfrănat pre toți inimizii sei și a învățat că rugăciunea, postul și milostenia sunt pe lângă grația d-șeescă mijlocele cele mai alese prin care ne putem męcui. — Postesce șice S. Ioan gură de aur pentru că a păcătuit, postesce ca să nu păcătuięși, postesce ca se primeșci.

Postul este partea cea mai însemnată a pocăinței adevărate, căci șice D-șeu prin prorocul Ioil „Întorčeți-vę cătră mine din totă inima vōstra, cu post, cu plângere și tânguire“ 2) — E de lipsă ōre să vă aduc aminte de prorocul Samuil, care a adunat tot poporul în Mosafat și au postit în ziua aceea și au șis: „Păcătuitam înainte a Domnului.“ E de lipsă ōre să vă arēt pilda lui David, care dupăce a păcătuit s'a îmbrăcat în sac de jale și și-a slăbit trupul cu postire, męcând cenușe în loc de pânea și mestecând cu lacrimi bętura sa, încât se elatinau genunchi de postire? E de lipsă ōre să vă aduc aminte de cuvintele prorocului Daniil care mărturisindu-se lui D-șeu a șis: „O D-șeule cel mare și înfricoșat, păcătuitam, făcutam nedreptate și fărădelege și

1) I. Moise 3, 5.

2) Ioil 2, 12.

m'am (abătut) departat și m'am abătut dela poruncile și judecățile tale. — Dó m n e a s c u l t ă , D ó m n e c u r ă ț e ș c e , D ó m n e i - a a m i n t e .³⁾

Din cele spuse iub. creșt. vă puteți convinge, că postul e cel mai puternic mijloc contra păcatelor, cari le-am putea face. — El stinge focul patimilor, curățește inima, luminează mintea și astfel face, ca sufletul eliberat de cătușele trupului să pótă implini mai ușor voia lui D-șeu și să pótă sbura mai repede cătră scopul său măreț, adecă cătră viața de veci.

Domnul și mântuitoriu nostru Isus Christos înainte de a-și începe opera cea mare a rescumpărării neamului omenesc a petrecut 40 de zile în post, ca să ne arête și nouă păcătoșilor, că dacă voim a merge pe calea mântuirii și a face fapte vrednice și corespundătoare pentru viața cea fericită, să pregătim și să sfințim și noi prin post trupurile noastre. Prin post adevărat au ajuns sfinții la culmea deplinității lor. Ilie prorocul fu răpit de viu în ceriu, pentru că și-a curățit mai nainte sufletul prin post de patru-deci de zile. Pavel apostolul fu învrednicit a fi răpit până la al treilea ceriu pentru-că cum dice el însuși „e și din trup“.

Ce privire măreță a vede tóte popóarele cădând în același timp înaintea tronului lui D-șeu umilindu-se sub brațul său puternic și cerând a înblândi inima lui, a câștiga ertare și darurile lui prin post și rugăciuni: și cu însufletire trebuie să implinim acest post, când cu toți scim, că avem pre tot pământul frați pătrunși de aceleași simțiri, împreunați sub aceiași lege. Una vă rog însă iub. creșt. vă rog cu cuvintele prorocului Ioil se sfințiți postul ferindu-vă de fără-legei, de gândurile cele rele, de mânie, de pismă și de beție, postind cu cuget curat, pentru de a sluji lui D-șeu, ér nu de a vă arăta înaintea ómenilor numai cum făceau farisei, reținându-vă cu sirguința în fapte bune. Cel ce să reține iub. creșt. numai dela mâncările oprite zice un s. părinte — ear nu și dela păcate, acela este asemenea diavolului, care nu mănăcă, dar totuși nu încetă a face rău. Ce frumos ne îndemnă iub. creșt. a sfințirea adevărată a postului s. Ioan Gură de aur când dice: „Nu postul în sine, ci numai postul adevărat póte mântui pre om“. Postești! aratăm acésta prin fapte, și óre prin ce fapte putem arăta noi adevăratul post? Prin aceea iub. că dacă vedem un sêrac, sê-ne îndurăm spre el, dacă vedem fericit pre vecinul nostru sê nu-'l pismuim. Nu numai gura ta trebuie să postéscă dice s. Ioan gură de aur ci și ochii tîi, și urechile tale și mâinile și picioarele tale și tóte mădulările trupului tîu. Sê postéscă mâinile ținându-le curate de avere nedreptă și de câștig nedrept. Se postéscă picioarele neumblând după petreceri necuvincioșe. Sê postéscă

ochii neprivind în laturi cu poftă și cu lacomie, Sê postéscă urechile, neascultând clevetirile și vorbele păcătoșe. Incepeți dară iub. și impliniți postul pătrunși de asemea sințeminte și cugete bune. Nu vă temeți de post dice apóst. Pavel „că, cu cât mai mult se va strica omul nostru cel din afară prin post, cu atât cel din lăuntru sê înoiește din ți în ți“⁴⁾ ceeace va se însemne, că cu cât trupește vom slăbi mai mult prin post, cu atât mai mult ne vom înălța sufletește. Lăpădați tóte poftete și fărădelegile cari vă țin departe de D-șeu. Rupeți legăturile nefericite cari vă leagă de lumea acésta stricată, și vă nisuiți a căștiga îndurarea și darul lui D-șeu prin post, prin rugăciuni, prin fapte bune, prin venirea la s. biserică spre a-sê împărtăși cu trupul și sângele M. Christos. Ba iub. vați implini o datorință creștinéscă îndemnând și pre alți precum și întréga vóstră familie a veni la s. cuminecătură. că așa împăcați cu D-șeu, ziua cea măreță, ziua nașterii Domnului nostru Isus Christos, s'o puteți cinsti s'o puteți saluta cu toți, renoiți și reinviați cu sufletele vóstre.

George Papp,

preot ort. rom. în Agris.

Mâncările de dulce și mâncările de post.

„Acest drac nu ese, numai cu post și cu rugăciune“, a șis Isus Christos cătră ai sei despre un îndrăcit. Ce patimă, ce suferință, ce bôlă va fi avut acel îndrăcit, nu se scie, dér din cuvintele lui Christos trebuie să credem, că a suferit de-o bôlă, care numai postind, adecă ținând dietă se póte vindeca, cum prescriu și medicii de ađi multor bolnavi, ca „sê nu bea vinars, sê nu mănânce carne de porc, lard, varză acră, fasole, cêpă, ci numai supă și vre o bucătură două de carne de pui.“

Noi am scris în colónele „Gazetei Transilvaniei“ în două rândéri despre post*). Pentru ađi ne luăm voiă, cu voia bunilor cetitori, a face o mai mare lumină asupra obiectului care ne ocupă, și anume a aseména bucatele de post cu cele de dulce.

Oposita (contraria) justa se posita magis ellucescunt, séu — cum am dice noi, — ca sê cunoști cât de alb e un obiect, punel lângă alt obiect negru. Așa vom pune noi pânea în fața cărnii.

Pânea e de post, carnea e de dulce, care e fără de care nu putem trăi? Negreșit, ca pânea.

Dér apêrătorii cărnăriilor dic, că d-órece omul are dinți ascuțiți, e anume zidit și destinat, ca să

³⁾Daniil 9, 4, 5, 19.

⁴⁾ II. Corinteni 4, 16.

^{*}) „Gaz, Trans.“ nr. 257 din 1895 și nr. 255 din 1897.

mănânce carne. Poftă bună, Domnilor! Eu nu voi să vă stric apetitul, vă rog numai să mă lăsați pe mine să-mi mănânc pâinea mea, fie mai bună, ca cea de grâu curat, fie mai acrișoră, ca cea de seacă, fie mai aspră, ca cea de orz séu ca mălaiul dospit, și să nu-mi tot spuneți, că omul nu poate trăi fără de a mânca carne, precând scim toți că sunt milioane de ómeni la munți chiar și pe câmpii, cari séu nu mănâncă carne de loc, séu numai la ȕile mari, și totuși trăesc mai bine de câte-o sută de ani, pe când cei dela orașe, cari mănâncă mai multă carne decât pâne, anevoiă ajung la 70—80 ani. Causa e, că carnea, fiă cât de gustosă și plăcută la gust, nu are atâta putere nutritóre ca pânea, ca mălaiul și mamaliga, și dacă are putere nutritóre, are numai atâta, câtă a primit din fênul séu grăunțele, cu cari s'au nutrit și cu cari am îngrășat noi vitele, dela cari provine carnea.

Să punem acum oleul în fața unsórei séu unturei și a untului séu sêului, cu care gătim. Ori-cine vede, că oleul e mai curat, mai dulce, mai plăcut și mai nutritor, decât untul, unsórea, sêul etc. Unde mai punem, că oleu poate avé tótă fapturn omenescă, care vrea să muncescă. Oleu producem din nuci, din alune, din in, din sãmênță de cânepă, sãmburi de bostani etc. ba eu cred, că s'ar puté produce și din sãmburii cei mulți de pepeni verđi, cari se lapedă fără vre-o considerațiune. Așa dér oleu poate avé tot omul, care are pomi și pãmânt, care produce inul, cânepa etc., o muncă puțină și ușoră cu pisatul sãmênțelor, și casa fie-cãrui sêrac poate fi multãmítă și indestulată.

Cu totul altmintrelea stãm față de unsóre, unt și sêu. Acestea nu le pot avé, decât boierii, cari taie câte 5—6 porci, cari au vaci și boi grăși și îngrășați, Unde punem, că cu o lingură de oleu gătim mai multe bucate, decât cu două decilitre de unsóre? Unde punem, că oleul îl putem mânca și fără a fi prăjit, d. e. turnat peste varză, cêpă, ridichi etc.

Tóte acestea, luandu-le în de-aprópe considerațiune, și orbul trebuie să vadă, că postul e un lucru bun și fórte potrivit pentru a scãpa pe ómeni de draci, adecă de urmãrile ce le aduce la unii îmbuibarea, la cei mai mulți sêracia, care îi împinge la crime, la furturi, ucideri, delapidãri și altele, pentru ca să mănânce bine.

Bucatele de post mai au încă și alte calități superióre celor de carne. Ele sunt bune și se pot manca cu poftă și plăcere și reci neincãldite, și nu se stricã așa curênd ca cele cu carne și unsóre.

Acestea și multe altele sunt motivele, cari m'au îndemnat a risca și acest al treilea articol despre post. Celor ce nu le plac sfaturile mele le aduc aminte scrisesele Apostolului: „Cel ce mănâncă să nu ocãrască pe cel ce nu mănâncă și cel ce postesc se nu condamne pe cel ce nu vré séu nu pôte posti.“

Patru sunt dupã priceperea mea elementele fără de cari nu putem trăi, adecă: a) Aerul, care-l respirãm și consumãm; b) Apa, cu care ne stêmpörãm setea, ne spãlãm păcatele și gătim bucatele; c) Sãmênțele pãmântului (grãul, porumbul, orzul, urezul, pómele și vinul); d) Sarea, care légã și ține în noi părțile corpului, de care constãm, fără a cãrei folosire ne-am topi și nu am sci conserva multe din bucatele, cu cari ne nutrim.

Carnea cu tóte preparatele ei pôte lipsi, căci fără de ea putem trăi sute de ani sãnêtoși, indestuliți și voioși.

Brașov, 1 Dec. n. 1897.

„(Gaz. Trans.“)

I. A. Severu.

D I V E R S E.

* *Sedintă publică.* Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ a ținut Sãmbătă la 29 Novembre st. v. în memoria Marelui Arhiepiscop Andreiu, în sala cea mare a noului edificiu seminarial, o sedintă publică cu urmãtoarea programă: 1. „Cuvânt de deschidere“, rostit de preș. Dr. Ioan Stroia. 2. Cântec de séra“, de Nic. Popovici, chor. 3. „Onórea și duelul din punct de vedere moral“, de v.-preș. Lazar Tritean, cleric an, III. 4. „Potpourri“, esecurat de orchestra societãții. 5. „Dragostea învrãjbită“, de G. Coșbuc, declamată de Iosif Comanescu cleric an. II. 6. I. Kufner IV. Livraison, duett de flaute, esecutat de George Henția, cleric an. II. și Emil Tãrchilã cleric an, I. 7. „Dor și jale“, disertație de Terenție Popoviciu, cleric an. III. 8. a) „Sună buciumul de alarmă“, marș de Iuon R. Simionescu, chor, b) „Zorirea“ de D. Attenhofer, chor.

* *Himen.* D-nul Iuliu A. Herbay, dirigentul filialei „Transilvania“ din Arad, și-a încredințat de viitoare soție pe d-na Lucreția Tãmășdan tot din Arad.

Felicitãrile nóstre!

* *Dr. Dr. Cuparescu,* medic-dentist în Viena, ne anunță că atelierul séu medico-dentistic, elegant arangeat provêdut cu instrumentar modern și utensilii practice se află acum sub adresa: I. Schottengasse 7. Ordinațiuni medico-dentiste și consultațiuni în boale de gură și de dinți, precum și punerea de dinți artificiali ș. a. de la 9—12 a. m. și dela 2—5 d. m. Dumineca: de la 10—12 a. m.

* *Un prapor vechiu interesant.* In biserica ăntului Ioan din morminții romănesci dela Caransebeș, în care e înmormântat de pie memoriă Ioan Popasu, se păstrează un steag vechiu de 135 de ani, făcut din mătăsă galbină cu cheltuēla cojocarilor dela Caransebeș. Iconă represintă, pe lângă insigniile acelei meserii, ca fôrfecei, sulii s. a. și ne patronul cojocarilor (a „sucilor“ de pe atunci), pe Sântul Ilie în căruță trasă de niște cai roșii sus prin înălțimea norilor, ér de din jos se vede Sântul Eliseu. Pictura praporului e cu mult superiôră acelei de pe ceriul bisericeii. In partea de din jos se vede de pe amândouă laturile următorea inscripțiune (cu litere cirile): „Făcutu-sau acest prapor în zilele Prea Înălțatei crăiesei nôtstre Marii Teresii, cu blagoslovenia Prea Osfințitului Archiereului nostru Ioan Georgievici al Caran-Sebeșului al Vârșetului proci, fiind protopresbiter Georgie Elinescu, și s'au făcut cu chieluēla sucilor din Caran-Sebeș la anul 1762 februarie 27 și am zugrăvit eu Georgie Diaconovici și cu Radu L. . . rovi. . .“ Acest pictor George Diaconovici a fost fiul lui Vasile Diacon a celui venit dela Mănăstirea Tismana, și despre care scrie Nic. Tincu-Velia în Ist. bis. Sibiiu 1865, că venind în Bănat cu o mulțime de familii Oltene s'a aședat mai întâiu la Sredistea-mare lângă Vêrsêt, și apoi în Bocșa, întemeind o școlă, în care pe lângă alte sciințe s'a propus și arta picturii — prima școlă română cunoscută în Bănat ultimisan. Hierarchia sêrbescă, căreia pe acel timp erau supuși Români bânățeni, a silit pe pictorul George Diaconu a-și scrie numele familiar la fine cu „vici“. âlcum nu voiau sê-l lase sê zugrăvescă bisericeii. Zugrăveli eclesiastice esecutate de George Diaconovici se mai pôte vedé și astăzi prin diferite părți ale Bănatului.

* *Bibliografie.* A eșit de sub tipar Calendarul pe anul comun dela Christos 1898. Anul al patruđeci și șeptelea. Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținătore metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiali; o indigitare pentru trebuințele clericilor și a învêtătorilor confesionali; însemnarea târgurilor după alfabet, luni și zile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érna pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Mărie“ de Ilarie Chendi, Preț ul unui exemplar broșurat 30 cr., 10 sêu mai multe exemplare și în genere vëndătorilor broșat 25 cr. Sê pôte procura dela Librăria Tipografiei archidieceșane, Sibiiu,

* *Obstrucție în... țintirim.* Curiosul cas s'a întemplat zilele acestora, în Lemberg, cu prilejul înmormântărei a trei lucrători morți în urma unei explozii. Asistau la actul funebral mai multe mii de lucrători. La mormânt, deputatul socialist Kozakiewicz a voit sê țină o vorbire. Se întemplă însă un incident nostim. De că-

te-ori oratorul se adresăză asistenților cu vorbele „To-varéși“. preoți intonéză în glas tare cântări bisericești. Acéstă veritabilă obstrucție a durat vre-o jumătate de ôră până-ce deputatul socialist ajunge în fine la cuvânt. După vorbire, muncitorii părăsiră țintirimul cântând „cântecul munciei“, un cântec special al lucrătorilor.

* *O faptă vrednică de imitat.* Sub acest titlu cetim în revista „Albina“ din București următorele:

Încă din anul 1893 s'a fondat în comunele Breaza-de-sus și de jos din județul Prahova, o societate de credit și economie „Caraimanul“. Inițiatorii acestei societăți, cari au pus umêrul și au lucrat la fondarea și prosperarea ei, sânt numai învêtătorii din sus zisele comune împreună cu alți câțiva ômeni de inimă, cari au priceput mai dinainte scopul și folôsele ce vor eși. Societatea, care la început, când s'a cetit statutele și s'a pus bazele fondărei, numêra numai 18 membrii, astăzi are aprôpe 1000 de membri, ear' capitalul lor depus sê urcă la suma de 420,000 lei. E de admirat, că într'o comună rurală sê existe o societate de credit așa de mare și puternică și sê se întărescă într'un timp așa de scurt! . . .

Țêranul, căruia la început 'i-se părea un fel de jucărie societatea și care credea, că cine dă bani la societăți de acestea nu-'i mai ia înapoi, vine astăzi singur și-'și depune banul seu de unde are, de unde nu are, numai sê se facă și el societar El face acésta mai cu sêmă după-ce a vèzut și s'a convins că banul seu e mai sigur la societate, decât încuiat în ladă: îl pôte lua înapoi și încă cu procent de 10%. De aceea vine fie-care sê depue la societatea „Caraimanul“ micul seu avut.

Societatea din fondul seu de rezervă și cu invoirea consiliului de administrațiune face și câte un mic ajutor în bani pe la câte un țêran căzut în nenorocire! ba încă la finile anilor școlari trecuți a ajutat consiliul comunal ambele Breze cu cărți, obiecte de studiu și altele.

* *Falb despre anul viitor.* Profesorul Fa b scôte în fie-care an câte-un „câldar“, în care prevestesce furtunile, frigul, căldura și zilele critice ale anului ce urmêză. Cam tôte profețiile s'au împlinit până acum. Se vedem dér ce ne spune despre anul viitor 1898: Prima jumătate a lui Ianuarie va fi frigurosă, însă în a doua jumătate temperatura se va îmblânși și în Februar va fi destul de călduț. Cu atât mai multă zăpadă va căde în Martie, deși pe la sfârșitul acelei luni va fi căldură simțită. Aprilie va corêspunde cu desêvârșire numelui sêu: zăpadă, plôie, vânt, cald și frig. Prima jumătate a lune va fi liniștită, în a doua jumătate însă ne putem aștepta la multe și mari furtuni și la ploii. Pentru Iunie putem sê ne așteptăm și la mai réu. Ziua cea mai critică va fi ziua de 31 August.

* *Sarea ca medicament.* Sarea este un medicament fôrte prețios, puțin costisitor, și totdeauna la îndemână. Când ai ochii oboșiți fiindcă ai scris prea mult, ori fiindcă ai cusut, ori din altă pricină care cere o prea mare atențiune a ochilor, spală'i cu apă caldă în care ai topit sare neagră. Când îți sunt picioarele oboșite, punele în apă cu sare. Apa călduță sărată este fôrte bună.

pentru spălatul gurei, pentru întărirea gingiilor. Gutunaiul se vindecă lesne dacă miroși apă sărată la fiecare trei ceasuri.

* **Bibliografie.** A apărut de sub tipar: Raportul anual al Societății academice social-literare „România Jună” din Viena pe anul administrativ XXVII-lea. Societatea „România Jună” are membri fondatori 42, onorari 115, emeritați 80, ordinari 34, estraordidari 1. Foi și reviste au încurs la societate 55. Biblioteca conține cu finea anului administrativ 1896—1897 1095 opuri în 1408 volume. Averele totală a societății cu finea lui Septembrie 1897 a fost 17,720 fl. 06½ cr.

* **Raport în cauza școlilor serace.** În toamna anului 1896 am făcut nouă ediție de „Tabele de parete”, ilustrate cu icône și în două culori, în usul școlilor populare. Tot atunci am adresat corporațiilor, institutelor de bani și persoanelor cu dare de mână, — un călduros „apel” cu rogare, să aboneze câteva exemplare pentru școlile serace. Despre norocosul rezultat, cu onoare fac on. public următorul: Raport. Au abonat P. T. bancă „Victoria” în Arad 20, „Timișana” în Timișoara 10, „Lipovana” în Lipova 6, d-nul Dr. G. Popa, ref. școl. în Arad 10, d-nul Dr. Ioan Suciu, avocat în Arad 10, d-nul G. Pop de Băsești l. d-nii T. Păcala, protopop, I. Pap episcop, Dr. Buna, avocat și Pante, comerc. pentru școlă din Orade 1, și subscrierul am dăruit 16 exemplare. Total 68 exemplare. În chipul acesta s'a provădut 68, de școlile serace, cu „Tabele de parete” — gratis: Dar cu atâta trebuință, nici aparte nu e acoperită. Avem o mulțime, — așa pute dice sute de școlile serace așa: tocă — cu păreții goi! Mai în toate zilele imi vin cereri și rogări dela învățători pentru „Tabele de parete” — gratis. Vorba lor: „Ducem mare lipsă de acest indispensabil recvisit școlar!” Și mai mult. Îl reclamă până și elevii. Așa 22, școlari și școlărițe din comuna Bîrda, cu mânușitele rădicăte, recurg după „Tabele.” Iată un scurt pasagiu din rogarea lor. „Suntem cu toții, adecă împreună cu părinții 361 suflete Români, — într'un ocean de germani, cari după cum să știe, ar voi . . . . .; dicem suntem puțin și ce e mai dureros, suntem sêraci. În deosebi, anul acesta, în urma recoltei celei slabe — ne-au serăcit pre bieții părinți cu totul; i-au derimat astfel, în cât abia vor fi în stare, sa ne provăda cu mălaiu.” Nu voi să reproduc mai departe, că inima mi se umple de jale. E de ajuns această tristă icônă; e destul de resonător glasul fiilor neamului românesc, care să mișce, și să înduioșeze pre tot Românul; un strasnic avis, care ne impune să nu uităm axioma: „Total pentru școlă.” În sfârșit aducând mulțumită P. T. corporațiilor și generoșilor domni, cari au concurs la apelul meu, mă subscriu Lipova, în 21 Noemv. 1897 cu totă stima: Ioan Tuduceșeu învățător.

* **Insula tesaurilor.** De la canalul Panama în depărtare de 600 mile se află insula Cocos, care după cum se dice, e un adevărat paradis, dar' nu e locuit de nime. Mai de multe-ori s'a străcurat în lume vestea, că cu ocaziunea revoluțiunii din Chili, pe această insulă au fost duși tesauri neprețuiți în aur și bijuterii. Spre cău-

tarea acestor tesauri mai multe expedițiuni s'au făcut pe insulă, dar' fără succes. Acum, după cum se scrie, o naie engleză numită Imperieuse s'a întors deunăci de pe insula Cocos, aducând cu sine aur și bijuterii în valoare de cincisprezece milioane dolari. Cum au ajuns aceste comori la lumina zilei nu se știe, faptul se spune însă, și încă cu adausul, că naia se va mai dace odată să mai aducă ce a mai rămas încă . . .

* **Napoleon predis în veacul 16.** În veacul al 16-lea trăia în Franța un medic și archeolog numit Filip Noël Olivarius, care se ocupa și cu necromantismul. El a lăsat un manuscris, a cărui copie ajunsese în mâinile Impăratului Napoleon după încoronarea sa, în următoarele împrejurări:

Intr'o seară, Napoleon intră foarte agitat la soția sa Iosephina și-i întinse un manuscris vechiu datat din 1542. — Citesce.

Iosephina începu să-l citească, cu greu, de ôre-ce manuscrisul era în franțuzesce vechiu.

„Franco-Italia va da nascere unei ființe supranaturale. Acest om, foarte tiner încă, va eși din mare și va adopta limbajul și manierile Francesilor celtici. În timpul tinereții sale își va croi un drum printre mii de pedeci, ajutat de soldați al căror general va deveni. Acastă cale cotită îi va pricinui multe suferințe, El va face războiu aprôpe de locul nașterii sale, timp de peste cinci ani.

Va fi vădut pe mări, conducând războiele cu multă glorie și vitejie; și va restaura lumea romană,

Va da legi Germanilor; va pune capăt desordinelor și terôrei Franciei celtice și apoi va fi numit, nu Rege ca de obicei, ci Impărat, și va fi aclamat de un mare entusiasism popular.

Va pune pe fugă pe principi, pe seniori, pe regi, timp de peste 10 ani. Apoi va crea noi principi și noi seniori, și vorbind dela înălțimea tronului său, va exclama; O sidera, o sacra!

Va fi vădut cu o armată de 49 ori 20,000 ômeni de infanterie, și de 7 ori 7 mii de cai, încălecați de ômeni eu săbii și lănci, cu de 7 ori 2000 de ômeni, cari vor manevra nisece mașini teribile.

Va purta în mâna sa dréptă un vultur, semn de victorie în războiu, Va da multe teritorii națiunilor și fie căreia din ele va da pace,

Va veni în marele oraș, creând și dirăjând proiecte mari. bastimete, poduri, porturi de mare, apeducte, canale.

Va avea două femei,..”

Aci Iosephina se opri.

— Urméză, dice Impăratul, căruia nu-i plăceau întreruperile.

— „Și numai un fiu! Va merge să se războască în locul unde se încrucișează liniile de longitudine și latitudine (?). timp de 55 de luni. Atunci, dușmanii vor arde marea cetate, și el va intra într'insa cu trupele sale. El se va retrage, când cetatea va fi redusă în cenusă, ér armata ruinată. Ér trupele sale, neavând nici pâne nici apă vor fi decimate de un mare frig, care va fi atât de groznic încât d ué treiimi dia armată vor peri, ér jumătate din rămășiță se va resleți.

Atunci marele om, părăsit, trădat de amicii săi, va fi urmărit, cu mare pierdere, până în propria sa capitală, de marile națiuni europene. În locul lui vor fi restaurați Regii din sângele Capetilor.

El, osîndit la exil, în această mare din care eșise de tîner, și lângă locul nașterii sale, va rămîne aci unsprezece luni cu căți-va din suita sa, adevărați amici și soldați. După trecerea celor 11 luni, el și aderenții lui se vor imbarca și vor pune piciorul pe Franța celtică.

Și va intra ér în marele oraș, unde șede Regele din sângele Capetilor, care va fugi, luând cu dînsul ornamentele regale. Și marele om, restaurat în vechiul său imperiu, va da poporului său legi excelente.

Apoi, va fi gonit din nou de o triplă alianță a națiunilor europene, după o sută de zile, ér în locul lui se pune érá și Regele din vechiul sânge al Capetilor.

Și el va fi cređut mort de poporul său și de soldații săi.

Celții și Francesii se vor sfășia între ei, ca niște lupi și niște tigri. Sângele vechilor Capeti va fi cauza unor negre trădări. Cei réi vor fi desamăgiți și masacrați prin foc. Flórea de erin va fi menținută, dér cele din urmă rămășite ale vechiului sânge vor fi în primejdie.

Atunci se vor bate între ei.

Atunci un tîner răsboinic va înainta contra marelui oraș, portând un cocoș și un leu pe zaua sa. Și lanca îi va fi dată de marele principe al Orientului, Va fi ajutat de poporul răsboinic al Franciei Belgice, care se va uni cu poporul Parisului pentru a împăca pe soldați și pentru a stabili pacea.*

* *O regină ca medic.* Amalia, regina Portugaliei, de ani de zile se ocupă cu diligență de studiul științelor medicale. Nu de mult ea a depus în Londra esamenul de medic înaintea celor mai distinși profesori de medicină englesi și încă cu succes strălucit Regina a fost alésă presidentă în secțiunea sanitară a colegiului medicilor din Portugalia. Pe soțul său, Regele, când este bolnav îl curéză ea; mult ajutor dá însé prin cunoștințele sale medicale și séracilor.

Cătră toți P. T. DD. restanțieri ai tipografiei diecesane:

După-ce la repeșitele noastre recercări și rogări mulți dintre P. T. DD. restanțieri nu și-au făcut datorința față de fondul tipografiei noastre diecesane, de aceea ne vedem necesați a provoca prin această pre toți, că în timpul cel mai scurt să binevoescă a trimitie fie-carele competența, cu cari să află în restanță, că-ci avem să încheiăm socoțile și să răspundem la provocările Venerabilului Sinod și la ale Venerabilului Consistoriu eparchial.

Cei-ce nu-și vor face datorința, rogăm să ne scuse și să nu se supere pe noi, dacă avocatul li-va produce neplăceri și spese zadarnice.

Arad, 10 Decembre n. 1897.

Pentru administrațiune;

Teodor Ceontea,
profesor.

Concurs.

Pentru parochia vacanta de cl. II. din **Erdeișiu** (Erdőhegy), com. Arad, protopresbiteratul Chișineului se escrie concurs, cu termin de alegere pe **28 Decembre st. v. a. c.**

Venitele sunt: a) una sesiune pămént comasat în estensiunea cum va reeși după comasarea care e încurgere împreună cu competița de pasiune; b) o vie și două parcele de pămént (numite „curechisce” și „toldășiu”); c) casa parochiala cu intravilan; d) birul dela 60 case și stolele obicinuite, — cari tóte laolalta dau un venit de peste 600 fl. v. a.

Preotul alegënd va avé singur a îngrijf de ținerea în ordine a casei parochiali, și a face reparaturile curente pe spesele sale; asemenea va suporta contribuțiunea și spesele Crișului, precum și eiectarea după pusta comunei din al său propriu.

Recursele ajustate conform Regulamentului pentru parochii, și adresate comitetului parochial din Erdeișiu, să se trimită la subscrisul ppresbiter în Kisjenő până la 24 Dec. st. v. a. c. Recureți au să se prezente la biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cele ritual și oratoria, avënd se observeze strict dispozițiunile §-lui 18 din Regul. pentru parochii.

Din ședința comitetului parochial, ținuta în Erdeișiu la 20 nov. st. v. 1897.

Nicolau Pecican, m. p.

Ioan Dascal, m. p.,

președinte.

notariu.

În conțelegere cu Dr. IOAN TRAILESCU protopresbiter.

— □ —

Prin promovarea parochului Vasile Domșa din Toracul-mic la demnitatea de ppresbiter al tractului Orăștiei din archidieceasă, devenind vacantă parochia de cl. I. din **Toracul-mic** pe baza ord. Ven. Consistor diecesan dto 12/24 August a. c. Nr. 4478 și acelei din 27 August 1897. Nr. 4713. pentru deplinirea ei să escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școla”.

Beneficiul parochial, constatătoriu din sesiune parochială de 30 jugere, stola și birul usuat cari fac cel puțin 800 fl. v. a, după detragerea tuturor sarcinelor.

Dela recurenți să esere calificațiunea prescrisă în §. 14 l. a.). Recursele sunt a se trimite P. O. D. Paul Miulescu ppresbiter în N.-Komlós cot ul Torontál. Recurenții vor avé să se presinte cu observarea §, 18 din Regulamentul pentru parochii, în s-ta biserica de acolo spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința com. par. gr. or. rom. din Toracul-mic, tinută la 5/17 Noemvre 1897.

Comitetul parochial.

Petru Melaiu, m. p.

V. Petrovițiu, m. p.

inv. și not. com.

preot, și preș.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopop ases. cons.